

ویژگی‌های جمعیت ایران

پراکندگی جمعیت در ایران

به نقشه پراکندگی جمعیت ایران، به دقت نگاه کنید و به سؤالات پاسخ دهید.

- ۱ آیا جمعیت در همه‌جای کشور ما یکسان پراکنده شده است؟
- ۲ کدام نواحی، پرجمعیت و کدام نواحی کم‌جمعیت هستند؟
- ۳ آیا جایی دیده می‌شود که از جمعیت خالی باشد؟

شکل ۱ - نقشه پراکندگی جمعیت در ایران

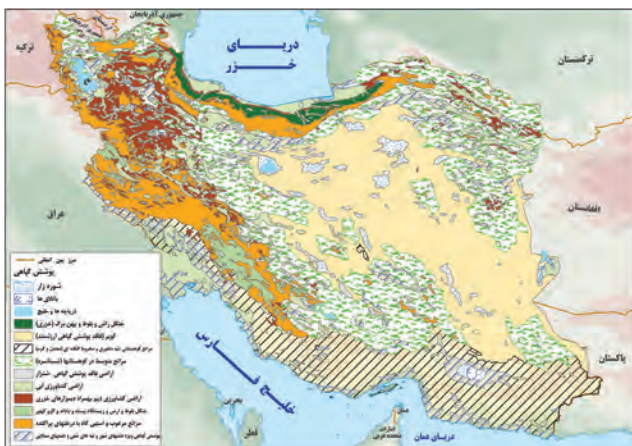
پراکندگی جمعیت در مکان‌ها از عوامل متعددی، تأثیر می‌گیرد. نقشه‌های زیر بیانگر بعضی عوامل اثرگذار در پراکندگی جمعیت کشور ماست. پس از مرور این نقشه‌ها، دربارهٔ عوامل مؤثر بر پراکندگی جمعیت در کشور، با یکدیگر گفت‌وگو کنید.

شکل ۳ - نقشهٔ رودهای دائمی و موقت

شکل ۲ - نقشهٔ ناهمواری‌ها

شکل ۵ - نقشهٔ پوشش گیاهی

شکل ۴ - نقشهٔ پراکندگی معادن

جغرافی دانان در مطالعهٔ پراکندگی جمعیت، عوامل طبیعی و انسانی را مورد توجه قرار می‌دهند. آنان معتقدند که نقشهٔ پراکندگی جمعیت، پیوسته در حال تغییر است. در دهه‌های اخیر نقش انسان به‌عنوان عامل تأثیرگذار در پراکندگی جمعیت، نسبت به گذشته، افزایش چشمگیری داشته است.

۷ در دهه‌های اخیر چه عاملی بیشترین تأثیر را در پراکندگی جمعیت داشته است؟

اطلاعات داده شده به شما کمک می‌کند که عوامل انسانی اثرگذار را بر پراکندگی جمعیت شناسایی کنید.

فعالیت: ۱

باتوجه به اطلاعات داده شده جدول زیر را تکمیل کنید.

عوامل انسانی اثرگذار بر پراکندگی جمعیت	عوامل طبیعی اثرگذار بر پراکندگی جمعیت
- حمل و نقل	- خاک
-	-
-	-
-	-

کشور ایران، به لحاظ برخورداری از موقعیت جغرافیایی ممتاز و همچنین محیط طبیعی ویژه، توانایی و ظرفیت بالای جذب جمعیت را دارا می‌باشد. در اغلب نقاط ایران به لحاظ موقعیت جغرافیایی منحصر به فرد خود در قلب تقاطع ارتباطی خاورمیانه، آسیا و اروپا و به واسطه بهره‌مندی در حوزه تجارت منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای و همچنین برخورداری اقلیم خاص چهارفصل، از پتانسیل و توانایی جذب و افزایش جمعیت بالایی برخوردار است. (p)

p. چرا کشور ایران از پتانسیل و توانایی جذب و افزایش جمعیت بالایی برخوردار است

فعالیت: ۲

به نظر شما در محیط زندگی شما (شهر یا روستا) کدام عوامل طبیعی یا انسانی بر افزایش یا کاهش جمعیت اثر بیشتری داشته است؟

اطلاعات داده شده به شما کمک می کند که عوامل انسانی اثرگذار را بر پراکندگی جمعیت شناسایی کنید.

عوامل طبیعی و انسانی تاثیر گذار در پراکندگی جمعیت را بنویسید - 1

فعالیت: 1

باتوجه به اطلاعات داده شده جدول زیر را تکمیل کنید.

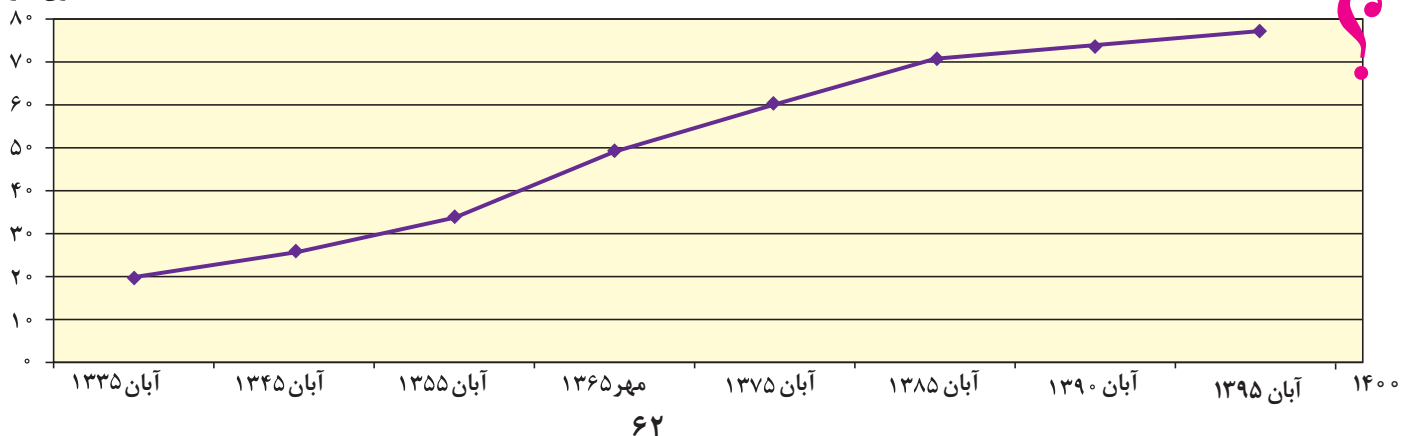
عوامل طبیعی اثرگذار بر پراکندگی جمعیت	عوامل انسانی اثرگذار بر پراکندگی جمعیت
- خاک	- حمل و نقل
- آب و هوا	- صنعت
- نزدیکی یا دوری به دریا	- خدمات رفاهی
- منابع طبیعی	- سیاست

جواب سوال 1

رشد جمعیت

طبق آخرین آمار سر شماری نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵، جمعیت ایران ۷۹۹۲۶۲۷۰ نفر است. به نمودار جمعیت ایران توجه کنید. با توجه به روند افزایش جمعیت ایران طی دهه های اخیر، چه تغییر و تحولاتی را در آینده پیش بینی می کنید؟

میلیون نفر

a) متخصصان برای دستیابی به میزان افزایش و کاهش جمعیت یک کشور چه چیزی را اندازه گیری می کنند

b) چرا متخصصان رشد طبیعی جمعیت را اندازه گیری می کنند

یکی از مباحث مهم جمعیت، بررسی میزان افزایش و کاهش جمعیت هر کشور است **b)** (متخصصان برای دستیابی به میزان افزایش و کاهش جمعیت **a)** رشد طبیعی جمعیت **a)** اندازه گیری می کنند. برای اندازه گیری رشد طبیعی جمعیت، میزان مولید و مرگ و میر را در یک سال مشخص از هم کم، و بر تعداد کل جمعیت تقسیم، و سپس آن را به درصد بیان می کنند.

در سال ۱۳۹۵ بیش از یک میلیون نفر نوزاد در ایران متولد شده اند

رشد طبیعی جمعیت چگونه محاسبه می شود - 2

$$2) \text{ (میزان مرگ و میر - میزان مولید) } \times 100 = \frac{\text{رشد طبیعی جمعیت}}{\text{کل جمعیت}}$$

اگر میزان مولید ایران در سال ۱۳۹۵ حدود ۱,۳۶۲,۰۰۰ نفر و مرگ و میر آن ۳۷۰,۰۰۰ نفر باشد، میزان رشد طبیعی ایران، چند درصد است؟
میزان رشد طبیعی چند کشور در جدول زیر آورده شده است. میزان رشد ایران را که به دست آوردید در جدول زیر قرار دهید. میزان رشد کشور ما به کدام کشور نزدیک تر است؟ کمترین و بیشترین میزان رشد، متعلق به کدام کشورهاست؟ آیا اطلاع از میزان رشد برای برنامه ریزان کشورها مهم است؟ چرا؟

کشور	فنلاند	سوئد	آرژانتین	مصر	آنگولا	کویت	لبنان
میزان رشد طبیعی (به درصد)	۰/۴	۱/۱	۱	۲/۱	۳/۲	۳/۶	۴/۲

منبع: بانک جهانی ۲۰۱۵

با توجه به اطلاعات به دست آمده، دریافتید که **میزان رشد طبیعی جمعیت در جهان، یکسان نیست.** برخی از کشورهای جهان رشد بیش از ۳/۵ درصد و برخی رشد منفی دارند. البته نکته مهم در رشد جمعیت، این است که **نه تنها عامل طبیعی زاد و ولد در آن نقش دارد، بلکه مهاجرت از عوامل تأثیرگذار بر رشد جمعیت کشورها به شمار می رود.** مولید و مرگ و میر، رشد طبیعی جمعیت را نشان می دهد که اگر مهاجرت را به آن اضافه یا از آن کم کنیم، رشد مطلق جمعیت را به دست خواهیم آورد. با کمک معلم خود و با استفاده از فرمول درصد رشد طبیعی جمعیت، فرمول رشد مطلق جمعیت را در پیرایند (کادر) زیر بنویسید:

رشد مطلق جمعیت چگونه محاسبه می شود - 3

$$3) \text{ (میزان مرگ و میر - میزان مولید) } \pm \text{ مهاجرت } \times 100 = \frac{\text{رشد مطلق جمعیت}}{\text{کل جمعیت}}$$

L میزان رشد طبیعی کشور سوئد 1/1 درصد است چند سال طول میکشد تا جمعیت این کشور دو برابر شود؟

قانون ۷۰ زمان دو برابر شدن جمعیت در هر کشور را نشان میدهد. ۷۰ تقسیم بر ۱/۱ مساوی است با تقریباً ۶۴ سال

د) اگر نرخ رشد جمعیت کشوری ۲ درصد باشد، بعد از چند سال جمعیت این کشور دو برابر خواهد شد؟

۱۴۰ (۴)

۷۰ (۳)

۳۵ (۲)

۱۷ (۱)

خررداد ۱۴۰۳

معمولاً برنامه‌ریزان برای برنامه‌ریزی‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، آموزشی، فرهنگی و دفاعی به آینده‌نگری

جمعیتی نیاز دارند. قانون ۷۰، زمان دو برابر شدن جمعیت هر کشور را نشان می‌دهد.

اطلاع از میزان رشد جمعیت، پایه محاسبه فرمول دو برابر شدن جمعیت است. زمان به دست آمده سبب می‌شود تا برای آینده، پیش‌بینی‌های لازم را انجام دهند.

به نظر شما چند سال طول می‌کشد تا جمعیت کشور ما دو برابر شود؟

$$\frac{70}{\text{نرخ رشد جمعیت}} = \text{مدت زمان دو برابر شدن جمعیت}$$

شناخت محل زندگی خود

فعالیت: ۲

میزان رشد جمعیت استان محل زندگی خود را از کتاب استان‌شناسی یا سایت مرکز آمار (درگاه آمار ملی ایران) بگیرید و آن را با کشور مقایسه کنید. وضعیت استان خود را از این نظر مورد بحث و گفت‌وگو قرار دهید.

برای مطالعه

برنامه‌ریزی عالمانه برای هر کشور نیاز به اطلاعات صحیح و آمار دقیق دارد. مرکز آمار ایران به عنوان یک سازمان مسئول برای استخراج آمار صحیح در سال ۱۳۹۵ از تمام وزارت‌خانه‌ها، سازمان‌ها، دستگاه‌ها، نهادهای عمومی و مؤسسات دولتی و استانداردهای کشور کمک گرفت و سرشماری اینترنتی را برای اولین بار اجرا نمود. برای برخی از خانواده‌هایی که به دلایل مختلف نتوانسته‌اند از طریق اینترنت اطلاعات خود را ثبت کنند مأموران سرشماری با مراجعه به در منازل به شیوه ترکیبی یک آمارگیری موفق را به پایان رساندند.

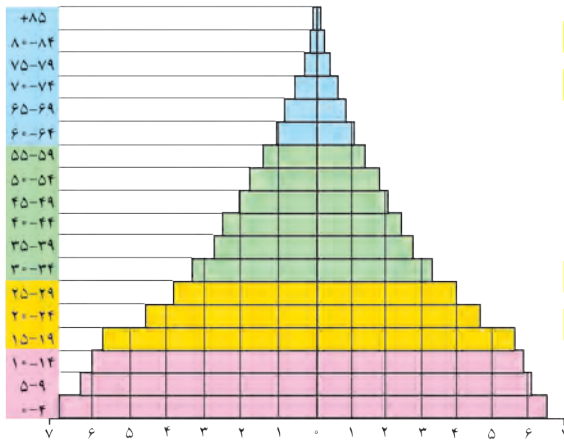
Z توضیح دهید چرا بررسی ساختمان یا ترکیب جمعیت از اهمیت خاصی برخوردار است؟

خرداد 1403. در مطالعات جمعیتی با بررسی ساختمان جمعیت، ویژگیهای قابل اندازه گیری آن، مورد مطالعه قرار میگیرد **ص/ع**

اهمیت و کاربرد هرم سنی را بنویسد -4

ساختمان جمعیت

در گذشته، آمار جمعیت نقش مهمی در تصمیم‌گیری‌های برنامه‌ریزان داشت. اما امروزه آنان برای برنامه‌ریزی دقیق مجبورند علاوه بر تعداد جمعیت، عوامل دیگر جمعیتی را نیز در نظر بگیرند. کدام ویژگی‌های جمعیتی را می‌شناسید که در سرشماری‌ها به آنها توجه می‌شود و سرشماران، اطلاعات مربوط به آنها را جمع‌آوری می‌کنند؟ اکنون در مطالعات جمعیتی، بررسی ساختمان یا ترکیب جمعیت از اهمیت خاصی برخوردار است. Z ساختمان جمعیت، ویژگی‌های قابل اندازه‌گیری جمعیت را مورد بررسی قرار می‌دهد. اطلاع از وضعیت سنی و جنسی جمعیت هر کشور از موارد قابل توجه برنامه‌ریزان است. Z

جمعیت کره زمین از لحاظ نسبت جنسی* جز در زمان‌های

خاص، تفاوت چندانی ندارد؛ اما در طول زمان، نسبت سنی

در کشورها دچار تغییراتی می‌شود. متخصصان به دلیل

اهمیت نسبت سنی در برنامه‌ریزی هر کشور از لحاظ سنی، جمعیت را به گروه‌های مختلفی دسته‌بندی کرده‌اند.

اهمیت و کاربرد هرم سنی: در هر کشوری هرم سنی به

برنامه‌ریزان کمک می‌کند که با ساختمان سنی جمعیت آن

کشور آشنا شوند و از آن برای برنامه‌ریزی استفاده کنند؛ به

عنوان نمونه برای 4) تحقق برنامه‌های تأمین اجتماعی، بهبود وضعیت سالمندان، ارتقای سطح سلامت جامعه، تأمین شغل

برای حال و آینده، ایجاد فرصت‌های تحصیلی، تفریحی و رفاهی برای جوانان، امنیت ملی*، جلوگیری از پیری جمعیتی، از اطلاعات و آمارهای سنی و جنسی جمعیت کمک می‌گیرند) در هرم سنی بالا، زیرگروه‌های سنی را چند ساله تقسیم‌بندی کرده‌اند؟

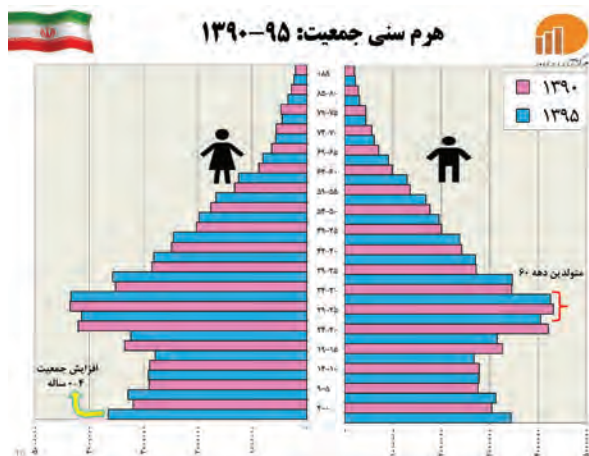
مرکز آمار ایران چهار گروه عمده سنی را در سال ۱۳۹۵ مشخص کرده است. با توجه به رنگ‌های داده شده در هرم بالا، تقسیم‌بندی چهار گروه سنی کودکان و نوجوانان، جوانان، بزرگسالان و سالمندان را در پیرامند زیر بنویسید:

سهم هر یک از گروه‌های عمده سنی کشور ۱۳۹۵	گروه‌های عمده سنی
۲۴/۰	تولد تا کودکان و نوجوانان
۲۵/۱ - جوانان
۴۴/۸ - بزرگسالان
۶/۱ - + سالمندان

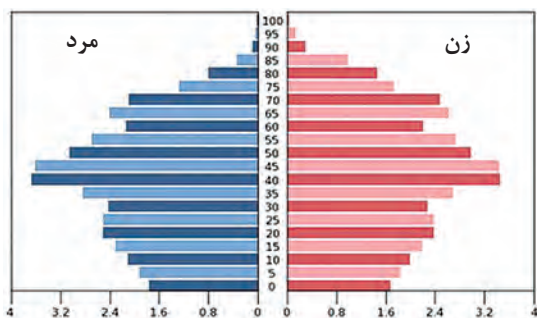
منبع: مرکز آمار ایران

فعالیت: ۳

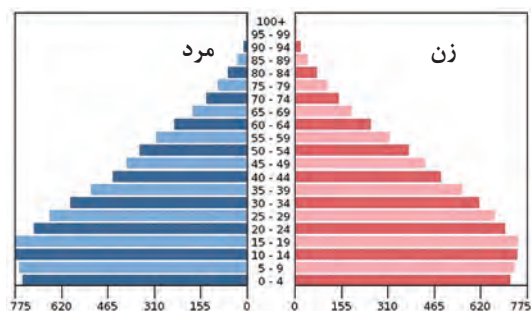
- با توجه به نقش و اهمیت اطلاعات و آمار در برنامه‌ریزی‌های اقتصادی و اجتماعی کشورها به عنوان عضو خانواده، جایگاه سرشماری و جمع‌آوری اطلاعات را مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار دهید.
- به هرم سنی ایران در سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ توجه کنید. مقایسه‌ای بین هرم سنی ایران در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ انجام دهید و تغییرات آن را بررسی کنید.

- گروه‌های سنی ایران را در سال ۱۳۹۵ مورد بررسی قرار دهید. بیشترین جمعیت در کدام گروه سنی مشاهده می‌شود؟ این گروه سنی چه ویژگی‌هایی دارد؟ چه مزایا و محدودیت‌هایی را برای کشور ما ایجاد می‌کند؟
- با کمک هرم‌های سنی زیر، به سؤالات پاسخ دهید.
 - میزان رشد مولید در کدام کشور بیشتر است؟
 - کدام کشور، افراد سالمند بیشتری دارد؟ پیامدهای آن چیست؟
 - کدام کشور درصد جمعیت فعال اقتصادی بیشتر، و چه مزایا و محدودیت‌هایی پیش‌رو دارد؟
 - قاعده هرم دو کشور را مقایسه کنید.

هرم سنی آلمان

هرم سنی اکوادور

- به نظر شما یک هرم سنی مطلوب (جمعیت مناسب برای حال و آینده) چه شکلی دارد؟ به صورت شماتیک، هرم مناسب جمعیتی رسم کنید. دلایل خود را از چگونگی رسم هرم سنی ارائه کنید.

d اگر سیاست کنترل جمعیت در ابعاد شدید ادامه پیدا کند چه نتیجه های در بردارد؟

e دلیل کاهش رشد جمعیت از دهه 65-75 تا اکنون نسبت به قبل از آن در کشور چه بود؟ **سیاست کنترل جمعیت**

سیاست های کاهش جمعیت در سال های گذشته چه مشکلاتی را ایجاد کرده است-5

c به نظر شما علل کاهش مرگ و میر و افزایش جمعیت در دهه های اخیر در کشور چیست؟ **سیاست های جمعیتی**

در دهه های اخیر بر اثر (گسترش بهداشت و واکسیناسیون، لوله کشی و بهبود آب آشامیدنی، رونق صادرات نفت و واردات مواد غذایی؛ میزان مرگ و میر کاهش یافته و سبب افزایش سریع جمعیت شده است.) **c** جدول زیر، متوسط رشد سالانه جمعیت ایران را در سال های ۴۵ تا ۹۵ نشان می دهد.

جدول متوسط میزان رشد جمعیت ایران

دوره	۱۳۴۵-۱۳۵۵	۱۳۵۵-۱۳۶۵	۱۳۶۵-۱۳۷۵	۱۳۷۵-۱۳۸۵	۱۳۸۵-۱۳۹۵
میزان رشد	۲/۷	۳/۹	۱/۵	۱/۶	۱/۲۴

بیشترین و کمترین رشد جمعیت به کدام سال ها مربوط است؟ چرا؟
سیاست های کاهش جمعیت، سبب **5** کاهش رشد در سال ۱۳۹۵ (۱/۲۴ درصد) شد. این کاهش در آینده می تواند مشکلاتی برای کشور ما ایجاد کند که از جمله می توان **5** به برهم خوردن تعادل جمعیتی، (سن و جنس) کاهش نیروی فعال و تضعیف نیروی دفاعی کشور، اشاره کرد. ضرورت تأمین امنیت کشور ایجاب می نماید تا در سیاست گذاری های جمعیتی مقوله تأمین نیروی دفاعی کافی برای حفظ تمامیت ارضی و حفظ حدود و ثغور مرزها و مقابله با دشمنان میهن مورد نظر قرار بگیرد.
اگر سیاست کنترل جمعیت در ابعاد شدید ادامه پیدا کند، جمعیت کشور **d** به تدریج دچار پیری و در نهایت مشکلات دیگری در بر خواهد داشت. اساساً نباید سیاست کنترل جمعیت به گونه ای باشد که هرم سنی کشور به سمت سالمندی و کهنسالی حرکت کند؟ **6** چرا؟ **6** زیرا این پدیده مانع اصلی بر سر راه توسعه اقتصادی جامعه خواهد بود.

7- مهاجرت چیست

مهاجرت

7 مهاجرت عبارت است از جابه جایی بین دو واحد جغرافیایی یا به عبارتی ترک یک سرزمین و اسکان در سرزمین دیگر.)

مهاجرت از عوامل مهم در تغییرات جمعیت به شمار می رود. **f** پیشرفت فناوری و وسایل حمل و نقل **f** حرکت و جابه جایی نسبت به گذشته افزایش یافته است. افراد در مهاجرت بین دو واحد جغرافیایی جابه جا می شوند. بعضی از متخصصان، مهاجرت از ابتدای قرن بیستم تا به حال را در سه شکل بیان کرده اند.

8 **1** مهاجرت روستاییان به شهر که باعث جذب نیروی انسانی جوان از روستا به شهر می شود که یکی از انواع مهاجرت داخلی است. این مهاجرت در اقتصاد کشور **g** از دست دادن نیروی کار روستا و افزایش جمعیت فعال اقتصادی شهر **g** خود را نشان می دهد. در کشور ما، مهاجرت روستاییان به شهرها از مهم ترین مهاجرت ها در دهه های اخیر به شمار می رود.

2 مهاجرت های گروهی که براساس تصمیمات سیاسی انجام می شود.
3 مهاجرت هایی که افراد از یک کشور به کشور دیگر جابه جا می شوند، مهاجرت خارجی می گویند که به دو صورت اختیاری و اجباری انجام می شود. **8** انواع مهاجرت را نام ببرید و هر کدام را توضیح دهید -**8**

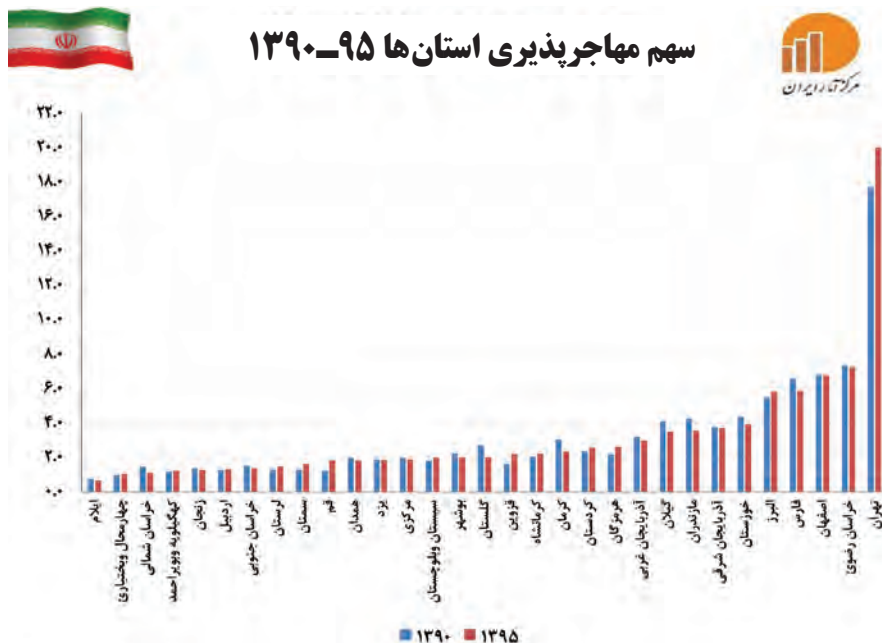
اثرات مهاجرت: مهاجرت به هر شکلی که انجام شود، برای **h** کشوری که افراد از آن خارج می شوند (مهاجر فرست) و همچنین برای کشوری که افراد به آن وارد می شوند **h** مهاجر پذیر **g** تغییرات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و محیط زیستی را به همراه دارد. اثرات مهاجرت را بنویسید -**9** مهاجرت بر مکان مبدأ و مقصد چه اثراتی میگذارد؟ با ذکر مثال

9 R مهاجرت بر مکان مبدأ و مقصد اثر می گذارد. تغییرات به وجود آمده بر ترکیب سنی و جنسی، قیمت زمین و مسکن، اشتغال، امکانات و تجهیزات، فرهنگ و زبان قابل مشاهده است **g** به طور مثال مهاجرت بی رویه به برخی از شهرهای ایران **k** سبب افزایش جمعیت و گسترش مناطق حاشیه در آنها شده اند. **k** آیا می توانید اثرات مهاجرت در ترکیب سنی و جنسی مکان مبدأ و مقصد را بیان کنید؟

h منظور از کشور های مهاجر فرست و مهاجر پذیر چیست؟
f چرا مهاجرت نسبت به گذشته افزایش یافته است
g مهاجرت روستاییان به شهر چگونه اثر خود را در اقتصاد کشور نشان میدهد؟

نکته قابل توجه در مهاجرت این است که اعضای یک خانواده با هم به دنیا نمی آیند و با هم از دنیا نمی روند (مگر در سوانح)، ولی اغلب، اعضای خانوارها با هم مهاجرت می کنند و حتی در مواردی، چندین خانواده یا کلیه ساکنان یک محل یا منطقه به خاطر عامل یا عوامل مشترک، جابه جا می شوند. به همین خاطر، مطالعه مهاجرت در بحث تغییرات جمعیت مهم است.

نمودار زیر سهم مهاجرت استان های کشور را طی سال های ۱۳۹۵-۱۳۹۰ نشان می دهد، کدام استان های ایران، در طی این دوره بیشترین روند مهاجرپذیری را داشته اند. علت آن را چه می دانید؟ مهاجرپذیرترین استان کدام است؟

10. برخی از عوامل انسانی و طبیعی که در ایران سبب مهاجرت شده است را نام ببرید

10) شاه عباس برای حفظ مرزهای شمالی ایران، تعدادی از قبایل گرد را، که به رزم آوری و سلحشوری، مشهور بودند به نواحی شمال شرقی کشور فرستاد. 10)

10) آریایی ها از شمال دریای خزر به علت سرما و از دست دادن چراگاه ها، به سمت جنوب دریای خزر (ایران) مهاجرت کردند. 10)

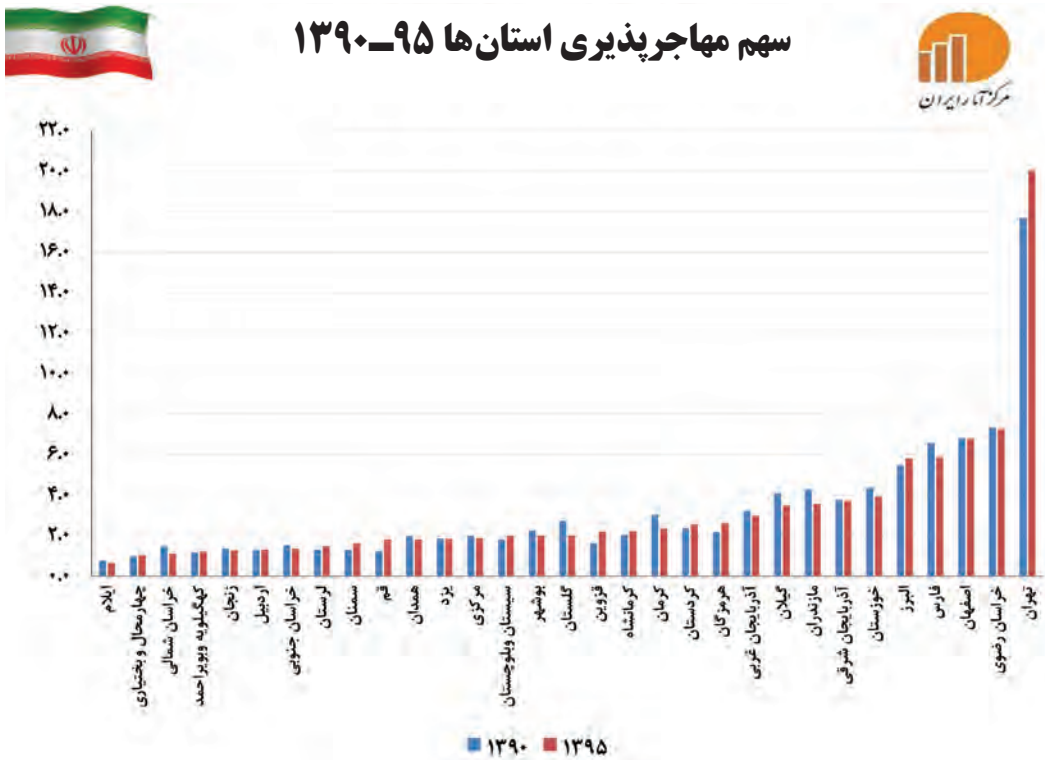
10) خشک شدن منابع آب منطقه سیستان، که ناشی از بی توجهی به بند تاریخی هیرمند بود، باعث مهاجرت سیستانی ها به سرزمین گرگان شد. 10)

10) پس از اصلاحات ارضی در دهه ۴۰، تعداد زیادی از روستاییان به علت نداشتن زمین و مشکلات اقتصادی به شهرهای بزرگ مهاجرت کردند. 10)

n علت مهاجرت هر یک از عوامل طبیعی و انسانی زیر را بنویسید

- الف) مهاجرت آریایی ها از شمال دریای خزر به سمت جنوب دریای خزر
- ب) مهاجرت قبایل کرد به سمت نواحی شمال شرقی کشور در زمان شاه عباس
- ج) مهاجرت روستاییان به شهرهای بزرگ پس از اصلاحات ارضی در دهه 40
- د) مهاجرت سیستانی ها به سرزمین گرگان

نمودار زیر سهم مهاجرت استان های کشور را طی سال های ۱۳۹۵-۱۳۹۰ نشان می دهد.

فعالیت ۶

کدام استان های ایران، در طی این دوره بیشترین روند مهاجرت پذیر را داشته اند. علت آن را چه می دانید؟
مهاجرت پذیرترین استان کدام است؟

بندهای مرتبط با موضوع مهاجرت در سیاست های کلی جمعیت ابلاغی مقام معظم رهبری در تاریخ ۱۳۹۳/۲/۳۰ S

۱ باز توزیع فضایی و جغرافیایی جمعیت، متناسب با ظرفیت زیستی با تأکید بر تأمین آب با هدف توزیع متعادل و کاهش فشار جمعیتی؛

۲ حفظ و جذب جمعیت در روستاها و مناطق مرزی و کم تراکم و ایجاد مراکز جدید جمعیتی به ویژه در جزایر و سواحل خلیج فارس و دریای عمان از طریق توسعه شبکه های زیربنایی، حمایت و تشویق سرمایه گذاری و ایجاد فضای کسب و کار با درآمد کافی؛

۳ مدیریت مهاجرت به داخل و خارج هماهنگ با سیاست های کلی جمعیت با تدوین و اجرای ساز و کارهای مناسب؛

۴ تشویق ایرانیان خارج از کشور برای حضور و سرمایه گذاری و بهره برداری از ظرفیت ها و توانایی های آنان؛

۵ تقویت مؤلفه های هویت بخش ملی ایرانی، اسلامی، انقلابی و ارتقای وفاق و همگرایی اجتماعی در پهنه سرزمینی به ویژه در میان مرزن نشینان؛ و ایرانیان خارج از کشور. S

فعالیت: ۵

آبادان شهری در استان خوزستان و جنوب غربی ایران واقع شده است. یکی از بزرگ‌ترین پالایشگاه‌های نفت جهان در این شهر قرار دارد، همچنین یکی از مناطق آزاد بازرگانی کشور محسوب می‌شود. با وقوع جنگ تحمیلی رژیم بعثی عراق علیه ایران این شهر تقریباً خالی از سکنه شد و پس از بازگشت ساکنان بازسازی این شهر آغاز گشت.

با توجه به سؤالات داده شده با یکدیگر بحث و گفت‌وگو کنید؛ سپس پاسخ خود را ارائه نمایید.

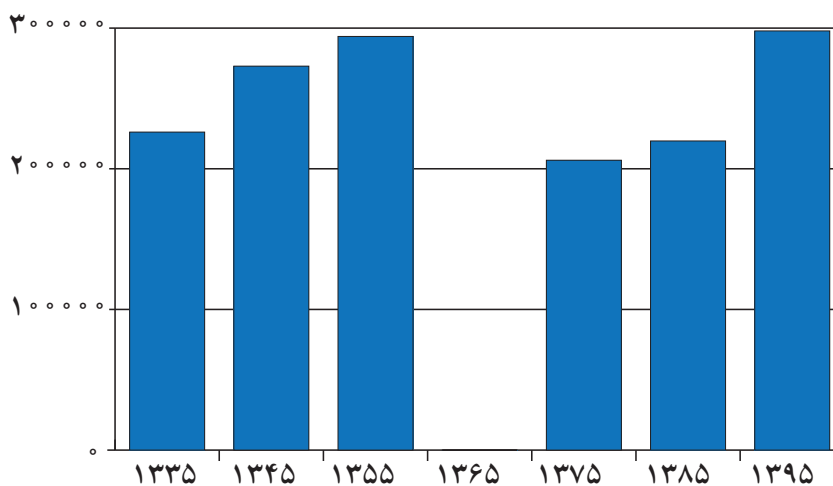
اطلاعات داده شده از شهر آبادان، تغییرات جمعیتی این شهر را طی چند دهه نشان می‌دهد.

- مهاجرت اجباری و اختیاری مربوط به چه سال‌هایی می‌باشد؟

- عوامل انسانی و طبیعی اثرگذار بر این نوع مهاجرت‌ها، کدام است؟

جدول تغییرات جمعیتی شهر آبادان ۱۳۳۵ - ۱۳۹۵

۱۳۳۵	۱۳۴۵	۱۳۵۵	۱۳۶۵	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۵
۲۲۶۰۸۳ نفر	۲۷۲۹۶۲	۲۹۴۰۶۸	۶	۲۰۶۰۷۳	۲۱۹۷۷۲	۲۹۸۰۰۰

نمودار تغییرات جمعیتی شهر آبادان ۱۳۳۵-۱۳۹۵

<p>پالایشگاه آبادان بزرگ‌ترین پالایشگاه جهان، ۱۳۱۷</p>	<p>آبادان صادرکننده فراورده‌های نفتی، ۱۳۴۲</p>	<p>آغاز جنگ تحمیلی، ۱۳۵۹</p>	<p>ایجاد منطقه آزاد اقتصادی اروند در آبادان و خرمشهر، ۱۳۹۲</p>

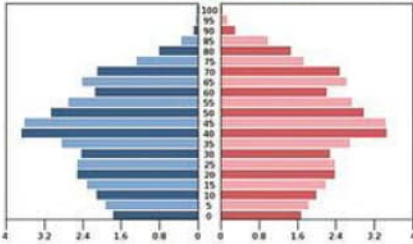
۲۷- در ارتباط با هرم سنی ذیل به پرسش‌ها پاسخ دهید:

(الف) شکل هرم سنی بیانگر کدام دسته از کشورهای جهان است؟ چگونه پی بردید؟

(ب) افزایش جمعیت در بخش میانی هرم نشانه چیست؟

(ج) مشکل این کشورها در بخش قاعده هرم را بیان کنید:

(د) دولت‌ها در این کشورها هزینه‌های زیادی را در کدام بخش از هرم متحمل می‌شوند؟ توضیح دهید.

پاسخ:

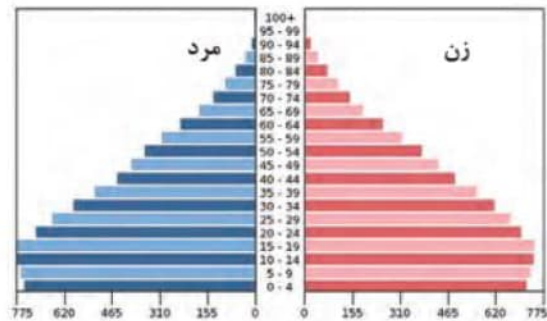
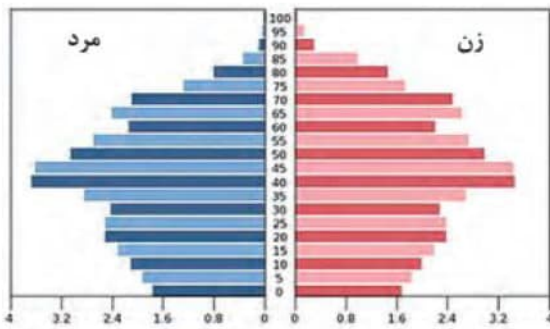
(الف) کشورهای پیشرفته - شکل هرم زنگوله‌ای یا ناقوسی است

(ب) جذب مهاجر

(ج) زادوولد پایین و کمبود نیروی کار در آینده این کشورها

(د) رأس هرم-بالا بودن جمعیت کهن‌سال و هزینه‌هایی مانند احداث سرای سالمندان - توسعه مراکز درمانی پیشرفته

۱۶- هرم سنی دو کشور زیر را از نظر جمعیت فعال اقتصادی، موالید و جمعیت سالخورده مقایسه کنید؟

پاسخ:

هرم سنی ساختمان سنی جمعیت را نشان می‌دهد هرم سمت راست مربوط به یک کشور با جمعیت جوان است میزان

موالید بیشتر، جمعیت فعال اقتصادی بیشتر و درصد جمعیت پیر کمتر در هرم دوم میزان جمعیت فعال کمتر، موالید کمتر

و درصد جمعیت سالخورده بیشتر و کشور رو به پیری می‌رود. (صفحه ۶۷)

۳۱- اگر میزان مرگ و میر در یک شهر ۵۰۰ نفر و میزان موالید آن ۳۰۰ نفر باشد و کل جمعیت آن شهر ۲۴۰۰۰ نفر باشد نرخ رشد جمعیت را به دست آورده و مدت زمان دو برابر شدن جمعیت را محاسبه نمایید؟

پاسخ:

$$100 \times \frac{\text{میزان مرگ و میر} - \text{میزان موالید}}{\text{جمعیت کل}} = \text{نرخ رشد طبیعی}$$

$$1.25 = 100 \times \frac{500 - 300}{24000} = 0.0125 \times 100$$

$$\frac{70}{\text{نرخ رشد جمعیت}} = \text{مدت زمان دو برابر شدن جمعیت}$$

$$\frac{70}{1.25} = 56 \text{ سال}$$

۲۱- میزان زاد و ولد در یک کشور ۵۰۰ هزار نفر و میزان مرگ و میر ۱۰۰ هزار نفر، میزان مهاجرت به داخل ۸۰۰ هزار نفر، میزان مهاجرت به خارج ۲۰۰ هزار نفر و جمعیت کل ۲۰ میلیون نفر می باشد.

الف: میزان رشد طبیعی جمعیت کشور را محاسبه کنید.

ب: میزان رشد مطلق جمعیت کشور را محاسبه کنید.

پ: مدت زمان دو برابر شدن جمعیت کشور را محاسبه کنید.

پاسخ:

(صفحه ۶۸-۶۷)

الف- محاسبه میزان رشد طبیعی جمعیت کشور

۵۰۰/۰۰۰-۱۰۰/۰۰۰ = ۴۰۰۰۰ * ۱۰۰ = ۲ درصد

۲۰/۰۰۰/۰۰۰ = ۲ درصد

ب- محاسبه میزان رشد مطلق جمعیت کشور

۵۰۰/۰۰۰-۱۰۰/۰۰۰ + ۸۰۰/۰۰۰-۲۰۰/۰۰۰ = ۲۰/۰۰۰/۰۰۰ * ۱۰۰ = ۵ درصد

۲۰/۰۰۰/۰۰۰ = ۵ درصد

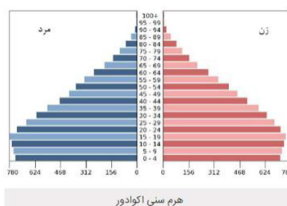
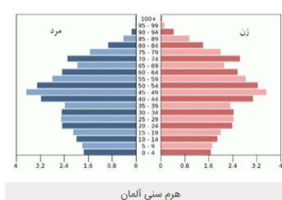
پ- مدت زمان دو برابر شدن جمعیت کشور

۷۰ = ۱۴ سال

(طراح سؤال: کیوان نامجو، کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

با توجه به هرم های سنی به سوالات زیر پاسخ دهید.

خرداد ۱۴۰۳

الف) میزان رشد موالید در کدام کشور بیشتر است؟

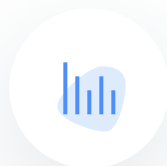
ب) کدام کشور درصد جمعیت فعال اقتصادی بیشتری دارد؟

ج) اگر سیاست کنترل جمعیت در ابعاد شدید پیدا کند، کشور با چه مشکلاتی روبرو خواهد شد؟ (۲ مورد)

اپلیکیشن درسی همیار

برنامه رایگان درسی همیار

تمام پایه ها

جواب کتاب ، تدریس و نمونه سوال

همیشه رایگان

برنامه همیار کاملا رایگان میباشد